

pedagogický dopad, nehovoriac o výborne prepracovanej odbornej úrovni sprievodného textu z pera oboch autoriek. Dovoľme si dokonca tvrdiť, že samotné sprievodné slovo má monografický charakter umocňovaný početnosťou poznámkového aparátu, ktorý je autorami používaný aj pri vysvetľovacom prieniku do niektorých prameňov práva.

Okrem pedagogicko – didaktickej a vedecko – bádateľskej roviny zamerania využiteľnosti recenzovanej publikácie je potrebné poukázať aj na tretiu rovinu. A tou je nesporne široká a rôznorodá juristická prax daná práve publikáciou prameňov práva v ich vymedzenom období, poznanie ktorých má aj pre súčasnosť nemalý význam. Osobitne by sme chceli vyzdvihnúť ešte jednu skutočnosť: tou je použitý spôsob modelovania právneho myslenia poslucháčov právnických fakúlt už od prvého roku ich vysokoškolského právnického vzdelávania prostredníctvom výučby právnych dejín na našom území. Súčasťou komentovaných prameňov práva v recenzovanej publikácii je popri komplexe otázok na záver jednotlivých celkov aj uvádzanie kazuistiky a súdovej právnej praxe. Touto skutočnosťou sa v mnohých smeroch prekračuje uznávaný a potrebný propedeutický charakter potreby výučby štátoprávnej histórie na právnických fakultách.

Z hľadiska pripomienok k recenzovanej publikácii môžeme konštatovať len niektoré naše zanedbateľné úvahové návrhy: doporúčili by sme pozorné prekontrolovanie ich vlastného textu, lebo na niektorých miestach existujú gramatické nezrovnalosti, ktoré nemôžu byť z dôvodu odbornosti ponechané na redakčnú úpravu. Celkove hodnotíme recenzovanú publikáciu veľmi pozitívne. Konštatujeme, že publikácia je rozhodne obohatením nášho právo-historického poznania, a posúva ho o značnú dĺžku ďalej. Publikáciu hodnotíme pozitívne aj z pohľadu formy akou je písaná. Autorkám sa ju podarilo napísať štýlom, ktorý nie je príliš typický pre univerzitných učiteľov a vedeckých pracovníkov. Vyvarovali sa akýmkoľvek ťažkopádnyim nezrozumiteľným termínom a práca je zrozumiteľná nielen poslucháčom štúdiá na právnických fakultách, ale aj študentom nie právnych disciplín, či záujemcom z radov verejnosti. Je vhodným doplnkom literatúry mapujúcej vývoj štátu a práva (a jeho aplikácie) na našom území.

Prof. JUDr. Dr. h. c. Peter Mosný, CSc.
Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave
JUDr. PhDr. Róbert Jáger, PhD.
Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela

Jelínek, J. a kolektiv. Zákon o obětech trestných činů. Komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2013, 264 s.

Nabídka knižního trhu v posledních měsících obohatila publikace věnovaná novému zákonu č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Jedná se o první komentář k tomuto zákonu, který pod vedením prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc., zpracovali Mgr. Bc. Vladimír Pelc a Mgr. Katarína Danková a který vydalo nakladatelství Leges v edici Komentátor. Autorský kolektiv tvoří odborníci, kteří se problematikou obětí dlouhodobě zabývají. Prof. Jelínek je autorem monografie o poškozeném a celé řady dalších prací orientovaných na postavení poškozeného a oběti v trestním řízení,¹ Mgr. Pelc se jako pracovník legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti podílel na zpracování zákona o obětech trestných činů a Mgr. Danková působí jako právní konzultantka v několika neziskových organizacích zabývajících se pomocí obětem

¹ Viz zejména JELÍNEK, J. *Poškozený v trestním řízení*. Praha: Karolinum, 1998. JELÍNEK, J. – GRÍVNA, T. *Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu*. Praha: Leges, 2012.

trestné činnosti. Teoretické znalosti problematiky spojené s postavením poškozeného a oběti v trestním řízení i praktické zkušenosti s dosavadní úrovní uplatnění práv obětí autorům umožnily velmi pohotově reagovat na přijetí zákona a podat kvalifikovaná vysvětlení k jeho jednotlivým ustanovením. Autorům se podařilo komentář připravit již před účinností nové právní úpravy práv obětí, neboť na pultech knihkupectví se objevil koncem května, zatímco podstatná část zákona o obětech trestných činů obsahující práva obětí, včetně práva na peněžitou pomoc, nabývá účinnosti dnem 1. srpna 2013.

V úvodních výkladech komentář čtenáře seznamuje s genezí zákona a s cíli, které zákon sleduje. Autoři tu zejména upozorňují na dlouhý legislativní proces provázející přijetí zákona, v důsledku kterého se do jeho znění již nemohla plně promítnout směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SSV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení, jež bylo jedním z impulzů pro přípravu tohoto zákona. Do úvodních partií komentáře je vhodně zařazeno i pojednání o pojmovém odlišení oběti jako subjektu (adresáta) zvláštní péče ze strany státu a osoby poškozeného jakožto subjektu, resp. strany trestního řízení.

V poznámkách k jednotlivým ustanovením autoři zevrubně rozebírají text zákona, upozorňují na některá jeho úskalí a nevyhýbají se ani kritice jeho legislativních nedostatků. Zvláště důrazně pak upozorňují na otázky, při jejichž řešení zákon o obětech trestných činů koliduje s evropskými právními předpisy, a v tomto směru formulují i některé návrhy *de lege ferenda* (jde zejména o kolizi zákona se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012 v otázkách poskytování informací obětem trestných činů, kde zákon dostatečně nezohledňuje konkrétní potřeby a osobní situaci obětí). Tam, kde je to pro výklad nových institutů účelné, uvádějí autoři rozbor příslušných ustanovení trestního zákoníku a trestního řádu. K pohodlné orientaci v problematice přispívá i připojení související judikatury a textu výše zmiňované směrnice Evropského parlamentu a Rady.

Pro praxi bude nepochybně přínosným zejména podrobný výklad o rozsahu informací, které jsou povinny oběti poskytovat zákonem vymezené subjekty, a o právu oběti na ochranu před druhotnou újmou, jehož úprava přináší zcela nová procesní práva oběti, jako je právo na doprovod důvěrníkem a právo oběti učinit prohlášení o dopadu trestného činu na její život. Nemalá pozornost je v komentáři věnována také ustanovením o právu oběti na peněžitou pomoc. I když toto právo bylo obětem přiznáno již zákonem č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestných činů, a zákon o obětech trestných činů tuto úpravu z důvodu úplnosti v podstatě přebírá, nejedná se o úpravu identickou. Při výkladu těchto ustanovení jsou proto správně akcentovány změny, k nimž ve srovnání s předchozí právní úpravou dochází. Zaujme i fundovaný výklad ustanovení o podpoře subjektů poskytujících pomoc obětem trestných činů ze strany státu, který obsahuje též celou řadu souvisejících ustanovení správního řádu soudního, zákona o sociálních službách a některých dalších zákonů.

Součástí komentáře je rovněž souhrnný výklad změn, které byly zákonem o obětech trestných činů provedeny v jiných zákonech a které jsou přímo spojeny s problematikou ochrany obětí trestných činů. Hodnotná je zejména pasáž věnovaná novelizaci trestního řádu, v níž jsou rozebrány změny týkající se práv poškozeného a svědka v trestním řízení a nový institut předběžných opatření, která je možno uložit obviněnému v trestním řízení.

Komentář se jistě stane užitečným vodítkem při práci neziskových organizací poskytujících pomoc obětem trestné činnosti, policistů, soudců, státních zástupců a dalších subjektů zabývajících se oběti trestných činů. Zajímavé informace v něm však nalezneme i širší veřejnost.

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze